

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Затверджено на засіданні
кафедри економіки,
готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Завідувач кафедри ID 11012
протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Бізнес-етика підприємства Обов'язковий
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та бізнес
Рік викладання	2025-2026
Семестр	8 семестр
Викладач(-і)	Пилипенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	pylypenko_katerynu@mspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Zoom, Google Meet
Сторінка освітнього компонента на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=250

Анотація до освітнього компонента

Програму освітнього компонента «Бізнес-етика підприємства» складено відповідно до освітньої програми «Економіка та бізнес».

Освітній компонент належить до циклу нормативних.

Як освітній компонент, «Бізнес-етика підприємства» забезпечує формування у фахівців комплексу професійних знань щодо теорії та практики бізнес-етики в різноманітних організаціях, що функціонують у сфері економіки.

По завершенню вивчення освітнього компоненту «Бізнес-етика підприємства» здобувачі зможуть:

- визначати моральні принципи, норми і правила етикету у стосунках менеджерів;
- застосовувати сучасні технологічні можливості службових нарад, інших форм ділового спілкування;
- використовувати знання з етики бізнесу на практиці;
- вести ділові бесіди, переговори, наради;
- готувати і здійснювати публічні виступи, правильно писати ділові листи, розмовляти по телефону.
- відпрацювати культурну поведінку при ділових і громадських бесідах;
- вміти створити власний і корпоративний імідж.

Навчальний матеріал освітнього компонента структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів. Кожен з модулів є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якого передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання. Освітній компонент присвячено основним тенденціям, характерним для розвитку етики бізнесу новітнього часу, поєднання етики і теорії бізнесу, теорії моделей підприємства і бізнесу, етичні погляди на підприємництво, етика бізнесу і мораль людини, соціологія і етика підприємництва, управлінська етика.

Завдання, які покликана вирішити пропонована освітнього компонента, включають не лише засвоєння певних знань з таких галузей етики та менеджменту, як історія етики та моралі, комунікативна етика, але й набуття здобувачами вмінь опрацьовувати самостійно навчальну літературу, критично мислити та висловлювати свою точку зору на світоглядні питання. Освітній компонент зорієнтовано на творче осмислення досягнень сучасної етики бізнесу, виховання у здобувачів мислення і вміння наукового аналізу стосовно до потреб сучасного життя та змін у суспільній свідомості. Освітній компонент спрямовано на забезпечення логіко-методологічного рівня досліджень, ознайомлення здобувачів з правилами і законами ведення морально ґрунтовного підприємництва, враховуючи особливість підготовки бакалаврів, забезпечити глибоке засвоєння специфіки етико-філософського осягнення дійсності, високу світоглядно-методологічну та моральну культуру здобувачів. В бізнесі дилетант або некомпетентна особа не можуть жити в згоді ні з вимогами бізнесу, ні з вимогами етики.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компоненту «Бізнес-етика підприємства» є формування у здобувачів системи моральних та культурних цінностей; розуміння норм професійної етики, культури менеджменту, це засвоєння теоретичних засад ділового, безконфліктного бізнес-спілкування та етикету, оволодіння навичками та інструментарієм ділових комунікацій та діловодства.

Основною ціллю освітнього компоненту «Бізнес-етика підприємства» є формування загальних та спеціальних компетентностей щодо зберігання та примноження моральних та культурних цінностей при виконанні професійних обов'язків, створення розвинутої культури

менеджменту, розуміння сучасних вимог бізнес-етикету, розвитку культури ділового спілкування в усній та письмовій формах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- особливості підприємницької діяльності та функції бізнес-культури;
- технології попередження та усунення бізнес-конфліктів;
- особливості використання соціально-психологічних методів управління в контексті формування бізнес-культури;
- принципи сучасної етики бізнесу;
- ціннісні аспекти підприємництва та бізнес-культури;
- елементи ідеології організації та методи формування, підтримки та розвитку організаційної культури;
- особливості організаційної культури в період трансформації бізнесу, методи та інструменти трансформації бізнес-культури;

вміти:

- аналізувати та ідентифікувати етичні проблеми в сфері бізнесу;
- ідентифікувати цінності особи та групи;
- цілеспрямовано формувати імідж, що задовольняє би статусним вимогам;
- визначати організаційні заходи щодо формування та підвищення ефективності організаційної культури;
- визначати ключові характеристики організаційної культури;
- адаптувати власну модель поведінки до умов соціокультурного середовища.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері економіки та міжнародних економічних відносин, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
- ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

PH1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

PH2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

PH15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

PH17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

PH20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

PH21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

PH22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах в бізнес-середовищі.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

Комунікація

Критичне мислення

Вирішення проблем

Прийняття рішень

Емоційний інтелект

Ненасильницьке спілкування

Управління знаннями

Робота в режимі невизначеності

Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин Денна форма	30	28	62		120 / 4 кр.

Підсумкова (семестрова) форма контролю – екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи; Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при

використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Блок І. Загальні основи етики у публічній сфері	14	14	30	58	Основні та додаткові джерела по курсу
Блок 2. Організаційні основи бізнес-етика підприємства	16	14	32	62	
Усього	30	28	62	120	

Програма освітнього компонента

Блок І. Загальні основи етики у публічній сфері

Тема 1. Етика бізнесу та публічної сфери: сутність, особливості, місія

Історія та принципи ділового етикету Об'єкт та предмет навчальної дисципліни «Етика бізнесу», її завдання. Сучасні погляди на місце етики у бізнесі. Професійні етичні кодекси. Етичні вимоги до менеджера. Службова етика. Правові, моральні норми. Базування традицій, звичок і звичаїв на ділових нормах моралі та права. Історія становлення етикету. Різновиди етикету. Сутність та зміст ділового етикету. Принципи ділового етикету.

Тема 2. Професійна етика

Сутність етики як регулятора людської поведінки. Етичні проблеми управління та бізнесу. Предмет етики бізнесу, її значення та основні поняття. Бізнес як соціокультурне явище. Етика бізнесу як галузь економічного і філософського знання. Етика бізнесу як навчальна дисципліна. Принципи й функції етики. Основні принципові етичні положення підприємницької діяльності. Проблема застосування моральних принципів у бізнес-діяльності.

Структура етики бізнесу. Сутність основних категорій етики бізнесу. Теоретична, прикладна та професійна етика. Етика бізнесу як різновид професійної етики.

Тема 3. Стиль, манери та імідж ділової людини (дрес-код)

Імідж. Основні правила формування позитивного іміджу. Візуальна психодіагностика: пізнання людей за їх зовнішністю та поведінкою. Основні вимоги до одягу ділової людини. Зовнішній вигляд ділового чоловіка. Повсякденний одяг ділової жінки. Вечірній одяг. Бізнес-аксесуари. Постава, хода та манери.

Культура поведінки поза службою. Обов'язки чоловіків та привілеї жінок. Правила поведінки у громадських місцях. Поведінка в родині Правила приймання гостей. Правила поведінки за столом.

Імідж. Ваш діловий імідж. Корпоративний імідж фірми. Нестандартні елементи вашого іміджу. Діловий та вечірній одяг. Атрибутика ділового відрядження. Ділові подарунки.

Тема 4. Національні особливості ділового етикету в різних країнах

Сучасний етикет успадковує звичаї практично всіх народів від сивої давнини до наших днів. В основі своїй ці правила поведінки є загальними, оскільки їх дотримуються представники не тільки якогось конкретного суспільства, але й усіх соціально-політичних систем, що існують у сучасному світі. Народи кожної країни вносять в етикет свої доповнення, зумовлені суспільним ладом країни, специфікою її історичної будови, національними традиціями і звичаями.

Культурні відмінності у міжнародному бізнесі. Етикет національного прапора. Національні особливості етики бізнесу в Україні. Етика бізнесу в Європі (Велика Британія, Франція, Німеччина, Іспанія, Італія). Специфіка етики бізнесу у Північній Америці (США, Канада).

Особливості національного етикету в азійських державах (Китай, Японія, арабський світ). Національні традиції та їх значення у діловому спілкуванні.

Тема 5. Корпоративна бізнес культура

Культура ділового спілкування як важлива умова професіоналізму бізнесмена. Суть ділового спілкування. Техніка ефективного спілкування.

Бар'єри спілкування та шляхи їх подолання. Характеристика стилів спілкування. Вербальна та невербальна форми спілкування в етиці бізнесу. Мовне спілкування як показник рівня культури співрозмовників. Втрата інформації при повідомленні. Демонстраційні моделі спілкування.

Спілкування: етапи, прийоми і методи, типові помилки. Слухання: рефлексивне і нереклексивне. Елементи мовного етикету в діловому спілкуванні.

Основні розділи сучасної риторики. Ефективність виступу. Специфіка підготовки публічного виступу. Композиція промови. Усна промова.

Комунікативні засоби. Логічна культура виступу. Мовна культура.

Композиційні засоби. Мовні засоби. Методичні засоби. Культура взаємодії оратора з аудиторією. Оратор-промова-аудиторія-обставини. Особливості спілкування з пресою. Етикет публічного мовлення.

Блок II. Організаційні основи бізнес-етика підприємства

Тема 6. Етичні норми ділового спілкування (ділова бесіда)

Спілкування як інструмент професійної діяльності. Комунікаційний процес. Індивідуальна бесіда як форма ділового спілкування. Функції бесіди. Типи співрозмовників. Питання для критичного самоконтролю, що-до результатів проведення ділової бесіди.

Ознайомлення з культурою ділового спілкування, з видами усного спілкування, з правилами ведення розмови по телефону. Вироблення умінь і навичок взаємодії між співрозмовниками за допомогою вербальних і невербальних засобів, засвоєння етичних норм і правил спілкування, виховання ввічливості, поваги, толерантності.

Дослідження етики усного мовлення, мовний етикет, ознаки культури мовлення, вербальні і невербальні засоби, телефонна розмова, бесіда, прийом відвідувачів, публічний виступ, дискусія, професійна та комунікативна компетенції.

Тема 7. Організація й проведення ділових комунікативних заходів (ділові зустрічі)

Комунікативні заходи як основа ділової взаємодії. Культура організації і проведення ділової бесіди. Вітання та рекомендування. Ведення телефонних розмов. Неформальна бесіда: вміння слухати та говорити. Контакти із засобами масової інформації. Візитні картки та правила користування ними.

Етикет ділових зустрічей. Форми колективного обговорення проблем: наради, збори, переговори, дискусії. Ділові переговори: етичні норми і стандарти.

Роль і місце прийому у діловому житті. Види ділових прийомів та їх організація. Особливості правил поведінки на прийомах. Етикет подання та вживання напоїв на прийомах. Гости.

Суперечка як постійний супутник бізнесмена. Майстерність суперечки та полеміки: від древності до сучасності. Різновиди та методи суперечок. Компромис. Помилки та ухиляння під час суперечок. Втрата або підміна тезису. Невизначеність та суперечливість тезису. Безпідставне обвинувачення. Логічне спростування. Зведення до абсурду. Епатаж.

Питання та зауваження в суперечках. Природні мотиви. Мотиви продиктовані інтересами. Зауваження. Етичні норми ведення суперечки. Основи комунікативних правил. Правила, які здатні схилити людей на Ваш бік.

Тема 8. Мова (етикет) ділових паперів

Ділова документація відображає характер суспільних відносин у виробничій,

управлінській та інших сферах життя суспільства. Тому питання мовного етикету в діловодстві набуває принципового, а не приватного, суб'єктивного, часткового значення. Найголовнішим виявом етикету є переконливість документа. Вичерпна переконливість ділового папера досягається тоді, коли укладачеві його вдалося якнайповніше і якнайточніше висловити розуміння ним громадських, а не лише вузьковідомчих чи особистих інтересів.

Тема 9. Колективне ділове спілкування

Новий комунікативний простір ділової людини вимагає знань специфіки й складності процесу комунікації; з'ясування причин та наслідків невдалої комунікації; оволодіння культурою ділового спілкування; знання техніки комунікації у ситуаціях міжособистісного та ділового спілкування; знаходження способів розв'язання рутинних чи негативних ділових відносин, а отже переосмислення стереотипів мислення й поведінки, зокрема в ситуаціях професійної взаємодії. Адже про становлення фахівця високої кваліфікації ми говоримо тоді, коли він володіє не лише професійними знаннями, вміннями і навичками, а й є духовно багатого, творчою особистістю. Формування такої людини дедалі більше пов'язується з компетентністю її у діловому спілкуванні.

Володіння культурою ділового спілкування сприяє встановленню і розвитку відносин співробітництва і партнерства між колегами, керівниками і підлеглими, партнерами і конкурентами, багато в чому визначаючи їх (відносин) ефективність

Тема 10. Етика безконфліктного спілкування

Будь-якому суспільству, групі людей значно легше існувати, якщо вони контролюють поведінку своїх членів. Тому порушення норм неминуче включає механізми соціального контролю, який забезпечує корекцію, зміну поведінки, відхилення від норми. Щоб процес взаємодії відбувся максимально ефективно, у душі порозуміння, завжди слід мати на увазі дотримання так званих соціальних ролей. Соціальна роль – нормативно ухвалений зразок поведінки людини, яка виконує ту або іншу соціальну функцію. Головна умова безконфліктності спілкування – відповідність між соціальною роллю та соціальною нормою, яку ця роль передбачає.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Вирішення кейсів по самостійній роботі (10 балів)
2	Підготувати есе (з можливістю публікації на конференції) 10 балів за 1 публікацію).
3	Тести (10 балів)

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.	Опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, метод вправ, навчальні дискусії, частково-пошуковий метод виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів)	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів або опитування здобувачів; презентація, доповідь; практико-орієнтовні завдання(виконання вправ на практичних заняттях) Написання есе. Тестові завдання. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
PH2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.	аналітичний огляд джерел інформації з формуванням структурно-логічних взаємозв'язків.	Поточний: доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: екзамен
PH15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.	робота з науковими текстами, опрацювання баз статистичних даних, аналіз законодавчих та нормативних актів.	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
PH17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	аналітичний огляд джерел інформації з формуванням структурно-логічних взаємозв'язків.	Поточний: доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: екзамен
PH20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.	виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
PH21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації пізнавальної новизни	Поточний: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів, презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
PH22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах в бізнес-середовищі.	аналітичний огляд джерел інформації з формуванням структурно-логічних взаємозв'язків.	Поточний: доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: екзамен

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

		Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента		
Види навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню	Робота здобувачів на навчальних заняттях	Тематична 1	Тематична 2	разом
	Відповіді (виступи) на обрану тему	5	5	10
	Презентація по обраній темі	5	5	10
	виконання вправ на практичних заняттях	5	5	10
	Разом			30
	Самостійна робота здобувача			
	Виконання тестових завдань	5	5	10
	Написання есе		10	10
	Виконання кейсів (тестів)		10	10
	разом		30	30
	Підсумковий контроль (екзамен)			40
		Загальний бал ОК		

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів Навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня

Методи контролю результатів Навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	5 балів: 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння здобувача застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.
	4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Бізнес-етика підприємства є письмовий екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзаменаційний білет включає 2 теоретичних питання (по 10 балів за відповідь на 1 питання) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
---	--------------	----------------------

<p>Високий рівень</p> <p>Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	відмінно	36-40
<p>Високий рівень</p> <p>Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	Добре	33-35
<p>Достатній рівень</p> <p>Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Здобувач самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	Добре	30-32
<p>Середній рівень</p> <p>Знання неповні, поверхневі. Здобувач відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.</p>	задовільно	27-29
<p>Початковий рівень</p> <p>Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.</p>	задовільно	24-26
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.</p>	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень</p>	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100 бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики, диференційований залік	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти.

Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту Бізнес-етика підприємства на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Рекомендована література.

Основна

1. Василь Бралатан, Любов Гуцаленко, Наталія Здирко. Професійна етика. Центр учбової літератури. 2021. 252 с.
2. Етика бізнесу: навчальний посібник – К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с. <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4914/1/Етика%20бізнесу%20%20навчальний%20посібник.pdf>
3. Етика бізнесу : навчальний посібник / за заг. редакцією канд. філос. н., доц. М. В. Сінельнікової. – Львів : «Новий Світ-2000», 2026. 251 с. ISBN 978-966-418-527-8
4. Етика бізнесу : навчальний посібник. Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332 с. DOI <https://doi.org/10.33987/978-617-7901-38-8>
5. Пентилюк М.І., Мариніч І.І., Гайдаєнко І.І. Ділове спілкування та культура мовлення: Підручник. Ктв: ЦУЛ, 2025. 224 с – ISBN 978-611-01-0182-0
6. Педько А. Б. Основи підприємництва і бізнес-культури: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2022. 168 с.
7. Ремньова, Л. Забаштанська, Т. Диджитал-етикет у сучасних бізнескомунікаціях та в управлінні персоналом. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. 2(30). С. 32–43. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2\(30\)-32-43](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2(30)-32-43)

Допоміжна

8. Бізнес-етика: конспект лекцій : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці» / М. М. Дученко, О. А. Шевчук; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5,5 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 56 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/39693/1/Posibnyk_Biznesetyka.pdf.
9. Вараксина О., Шульга В. Роль корпоративної культури у сучасному бізнессередовищі. *Економіка та суспільство*. №49. 2023. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-4963>.
10. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Центр навчальної літератури. К. 2019. 344 с.
11. Орлова К. Є., Бірюченко С. Ю. Етика бізнесу як об'єкт наукового дослідження. *Економіка, управління та адміністрування*. №1 (99). 2022. С. 76-82. [https://doi.org/10.26642/ema-2022-1\(99\)-76-82](https://doi.org/10.26642/ema-2022-1(99)-76-82).
12. Рейкін В.С. Оцінка впливу маркетингу на прийняття рішень споживачами у різних культурних контекстах. *Ефективна економіка*. 2024. №9. DOI: <http://doi.org/10.32702/23072105.2024.9.1> 8. Рейкін В.С. Етичні та інституціональні аспекти культури бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-16>
13. Тягунова Н. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 118 с.
14. Химич І. Г., Кужда Т. І., Юрик Н. Є. Бізнес-культура: типи моделей організаційної культури підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія «Економіка та управління». № 7. 2023. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-01>.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інтернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua. URL: <http://www.management.com.ua/about.php>
2. Сайт електронної бібліотеки. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text2031.html>.
3. Сайт онлайн – бібліотеки. URL: http://ualib.com.ua/br_2031.html.
4. Сайт бібліотеки on- line. URL: <http://lib.studentu.org.ua/index.php?do=static&page=men>.
5. Електронне видання «Діловий вісник» - виробничо-практичний журнал Торговопромислової палати України. URL: <http://www.ucci.org.ua/synopsis/dv/aboutdv.ua.html>.
6. Електронне видання журналу «Контракти». URL: <http://archive.kontrakty.ua/>.
7. Електронне видання популярного ділового журналу «Мир денег. URL:

<http://www.mirdeneg.com/>.

8. Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України: Офіційний вісник України. URL: <http://ovu.com.ua/>.

9. Електронне видання журналу «Персонал». URL: <http://personal.in.ua/>.

10. Електронне видання «Business Week». URL: <http://www.businessweek.com/>.

11. Електронне видання «Stern». URL: <http://www.stern.de/>.

12. Електронне видання «Focus». URL: <http://www.focus.de/>.

13. Електронне видання «Paris Match». URL:
<http://www.parismatch.com/ActuMatch/Environnement/>.